

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1106
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.2.2024/39
Karar Numarası : 2024/237
Başvuran : S. D.
Başvuran Vekili : A. A. D.
Adres : H. İ. D.
Adres : Av. A. Ö.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
: 2. Silivri 7 No.lu L Tipi Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : 1. Hacıbayram Mah., Agah Efendi Sk. No70/1, 06050;
: Altındağ, İ ANKARA
: 2. Semizkuşlar Mh. 34570 Silivri/İstanbul TÜRKİYE

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Müvekkilinin eşinin bulunduğu ceza infaz kurumunda sağlık hakkına erişemediği bu nedenle hayatını kaybettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Müvekkilinin eşi H. D.'nin Silivri 7 No.lu L Tipi Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu dönemde revire çıkma talebinin reddedildiği,

b. Revire çıksa dahi şikayetlerinin dinlenmediği, hastaneye sevk taleplerinin geçirildiği, sevklerinin ve tedavisinin geç sağlandığı,

c. Bunun üzerine rektum-kolon kanseri teşhisinin geç konulabildiği, teşhis akabinde H. D.'ye sağlığına uygun koşu kalma imkanının sağlanmadığı, bulunduğu koşuun 40 kişilik olduğu ve hijyen şartlarının yetersiz olduğu, hastalığına yönelik gerekli diyetin uygulanmadığı ve müvekkilinin eşinin bu nedenle vefat ettiği hususlarını iddia etmiştir.

3. Muhatap Silivri 7 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. H. D.'nin Kuruma girişinden çıkış tarihine kadar olan revir muayenesi, hangi teşhis konulduğu ve hangi ilaçların reçete edildiğini belirten evrakların yazı ekinde sunulmakla birlikte, 73 adet sağlık talepli dilekçesinin bulunduğu, Kurumda kaldığı müddetçe herhangi bir sağlık hizmetinin aksatılmadığı, gerekli yerlere istenilen zamanda sevkinin sağlandığı, Kurum personeli tarafından gerekli ilgi ve alakanın gösterildiği, personelin konu üzerinde ihmal ve kusurunun bulunmadığı,

b. Kurumda revir günlerinin güvenlik sebebi ve yoğunluk sebepleri ile belirli günlere ayrıldığı, revire çıkış

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

için herhangi bir kişi sayısı sınırlaması olmadığı, yazı ekinde sunulan H. D.'nin kaldığı koğuş bilgilerine bakıldığında, pazartesi, salı, çarşamba günleri revire çıkabildiği, ayrıca acil durumlarda günlere bakılmaksızın revire çıkılabildiği,

c. H. D.'nin yazı ekinde sunulan dilekçesinde hemoroid hastaları için kullanılan simit minder talep ettiği ve minderin dış kantinden satın alındığının anlaşıldığı,

ç. H. D.'nin koğuş değişikliği ile ilgili herhangi bir talebinin bulunmadığı, Kurumda adli mahpusların barındırıldığı hasta koğuşunun olduğu ancak adı geçen suç türü için ayrı bir hasta koğuşu bulunmadığı, bu nedenle Kurumda suç türüne uygun normal koğuşta barındırıldığı,

d. Kurum koğuşlarında 2 adet banyo, 2 adet tuvalet, 2 adet lavabo bulunduğu, Kurumun iç bölümlerinde ve koğuşlarında dezenfekte çalışmalarının yapıldığı, ziyaret mahali ve kabinlerin, ankesörlü telefonların ve kullanımı aktif yerlerin kullanım öncesi ve sonrasında dezenfekte edildiği, Kurum bünyesinde bulunan sıvı sabun ve çamaşır suyunun tüm koğuşlara ihtiyaç dahilinde düzenli ve ücretsiz olarak verildiği, ayrıca periyodik olarak ilaçlama ve dezenfekte işleminin yapıldığı,

e. H. D.'nin ortalama 37 kişilik koğuşlarda barındırıldığı, Kurumda koğuşların kapasitesinin ortalama 40 kişi olduğu,

f. H. D.'nin Kurumda barındırıldığı müddetçe muayene olduğu sağlık kuruluşları tarafından herhangi bir özel yemek programı uygulanması için rapor verilmediği, herhangi bir diyet yemeği için dilekçesinin bulunmadığı, Kurumda kendisine herhangi bir diyet programı uygulanmadığı,

g. H. D.'nin ceza tehir işlemleri için 28/12/2020 tarihinde Adli Tıp Kurumuna sevkini sağlandığı hususları ifade edilmiştir.

4. Muhatap Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların sağlıklarının korunmasının, teşhis ve tedavilerinin yapılmasının, sağlığa erişim hakkının kolaylaştırılması ve korunmasının çağdaş infaz anlayışının temel unsurlarından olduğu, bu konuda herhangi bir aksamanın ve hak kaybının olmaması için azami çabanın gösterildiği ve gereken her türlü tedbirin alındığı, H. D.'nin de sağlık durumuna ilişkin gerek Kurum revirinde, gerekse de Devlet hastanelerinde tedavisinin yaptırıldığı,

b. H. D.'nin anılan Kurumda barındırıldığı süre içerisinde çeşitli rahatsızlıklarına istinaden 61 defa kurum revirinde, 19 defa Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüs Hastanesinin ilgili polikliniklerinde, 3 defa Silivri Devlet Hastanesinin ilgili polikliniklerinde, 3 defa Kanuni Sultan Süleyman Eğitim Araştırma Hastanesinin ilgili polikliniklerinde, 4 defa Başakşehir Çam ve Sakura Eğitim ve Araştırma Hastanesinin ilgili polikliniklerinde gerekli muayene, tetkik ve tedavilerinin yapıldığı, hekimler tarafından reçete edilen ilaçların temin edilerek eksiksiz olarak kullanılmasının sağlandığı, bunun yanı sıra, yine adı geçen rahatsızlıklarına istinaden 31/12/2020 tarihinde Başakşehir Çam ve Sakura Eğitim ve Araştırma Hastanesinde, 3/4/2019-11/4/2019 tarihleri arasında Kanuni Sultan Süleyman Eğitim Araştırma Hastanesinde yatarak tedavi gördüğü,

c. Diğer taraftan, kişinin 22/12/2020 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüs Hastanesinde yapılan muayenesi sonucunda düzenlenen 22/12/2020 tarihli ve ... sayılı Sağlık Kurulu Raporunda, "Hasta ile ilgili karar verilmesi için Adli Tıp Kurumuna sevkine sağlık kurulunca karar verilmiştir." ifadelerine yer verildiği, söz konusu rapor uyarınca kişi hakkında 5275 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda rapor tanzim edilebilmesi için Adli Tıp Kurumuna sevkini sağlandığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı 3'üncü İhtisas Kurulunun 28/12/2020 tarihli ve ... sayılı kararında "A. oğlu 1986 doğumlu H. D.'nin karaciğer metastazı olan rektum adenokarsinomu tanısı olduğu bildirilmekle, dosyadaki mevcut belgeleri ve kurulumuz muayene bulgularına göre halihazırda; hastaneye sevk edilerek ivedilikle onkolojik tedavisine başlanması gerektiği, cezaevi koşullarında kalmasının sağlığı

açısından uygun olmadığı oy birliği ile mütalaa olunur." ifadelerine yer verildiği,

ç. Akabinde hükümlü olarak tutukluluk hâlinin devamına karar verilen sanık H. D.'nin İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığının 29.12.2020 tarih, ... sayılı raporu dikkate alınarak sürekli hastalığı nedeniyle tahliyesine karar verildiği, söz konusu karar uyarınca da adı geçenin aynı gün anılan Kurumdan tahliye edildiği,

d. İnfaz mevzuatına göre hükümlü ve tutukluların öncelikle ilde bulunan hastanelere, il düzeyinde tedavi imkânı bulunamaması halinde diğer illerdeki hastanelerin ilgili bölümlerine ve üniversite hastanelerine sevk edildikleri, hasta hükümlü ve tutuklunun hangi uzmanlık alanında tetkik ve tedavi göreceğine muayene eden kurum doktorunun, kurum doktoru bulunmuyorsa aile sağlığı merkezi veya hastanede görevli doktorun karar verdiği, bu aşamada kurum idaresinin bir yetkisinin bulunmadığı,

e. Ayrıca, ceza infaz kurumlarında barındırılan tüm hükümlü ve tutuklulara olduğu gibi adı geçenin sağlık sorunları ile ilgili gerekli tüm tetkiklerin ve tedavilerin özenle yerine getirildiği, infaz kurumlarında yaşayan hükümlü ve tutukluların, özgürlüğünden yoksun olmayan her vatandaşın yararlanabildiği sağlık haklarından ve hizmetlerinden öncelikli olarak yararlandırıldığı, yapılan işlemlerin usûl ve yasaya uygun olduğu, muayene ve tedavi kayıtlarına bakıldığında herhangi bir ihmalin söz konusu olmadığı, hususları ifade edilmiştir.

5. Başvuranlar süresi içinde yazılı görüşünü Kurumumuza iletmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak

ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. İşkence ve kötü muamele yasağı Anayasa'da olduğu gibi pek çok ulusal ve uluslararası insan hakları metinlerinin en temel hükümlerinden biri olup devletin alıkonulmuş kişilere işkence, kötü muamele, gayriinsani ve küçültücü muamele veya ceza uygulayamayacağını ifade etmektedir. Bu doğrultuda devletlerin negatif ve pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B.No:2023/26, K.No:2023/701, 14/9/2023, para. 15).

12. Alıkonulmuş kişiler, alıkonulmanın doğasından kaynaklanan koşullar nedeniyle savunmasız bir konumdadır. Bu nedenle onların doğrudan ya da dolaylı olarak kötü muamele teşkil edecek tutumlardan korunması konusunda idarenin pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma da idarenin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinde; mahpusların alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşamaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (AİHM, *Kudla/Polonya*, B.No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94).

13. Öte yandan, bir mahpusun doktor tarafından muayene edilmesi ve bu bağlamda sağlık hizmetlerinden faydalanıyor olması doğrudan tıbbi yardımın yeterli olduğu anlamına gelmemektedir (AİHM, *Hummatov/Azərbaycan*, B.No:9852/03 ve 13413/04, 29/11/2007, para. 116). Yetkililerin kişinin alıkonulduğu süre boyunca sağlık durumuna ilişkin kapsamlı ve düzenli kayıt tutması (AİHM, *Khudobin/Rusya*, B. No:59696/00, 26/10/2006, para. 83) ve tedavi hizmetlerinin hızlı, doğru ve sistematik olması da (AİHM, *Melnik/Ukrayna*, B.No:72286/01, 28/3/2006, para. 104-106) devletin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında pozitif yükümlülükleri arasındadır. Bu çerçevede ceza infaz kurumunda sunulan sağlık hizmetlerinin halka genel olarak sunulan sağlık hizmetleriyle kıyaslanabilir düzeyde olması beklenmektedir (AİHM, *Blokhin/Rusya*, B. No:47152/06, 23/3/2016, para. 137).

14. Somut başvuruda başvuran, müvekkilinin eşinin bulunduğu ceza infaz kurumunda sağlık hakkına erişememesi neticesinde kanser hastalığının geç teşhis edildiğini ve bunun akabinde vefat ettiğini iddia etmektedir.

15. Söz konusu başvuru incelendiğinde, muhatap Kurumda bulunduğu süreçte başvuranın tedaviye ulaşabildiği, revire çıkabildiği, hastane sevklerinin gerçekleştirildiği, gerektiğinde hastane yatışının yapıldığı, Kurum şartları dikkate alınarak hastalığına uygun bir koşutta bulundurulduğu anlaşılmıştır. Muhatap Kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgeler incelendiğinde, başvuranın mezkûr taleplerine ilişkin kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

16. Sonuç olarak, ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, başvuruda kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

29/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye